

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

Från och med den 1 augusti 2022 regleras tobaksfria nikotinprodukter i lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter. Lagen innehåller bestämmelser om produkthanmälan, produktkrav, försäljning och marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter.

Bra att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter ska själv kontrollera att försäljningen i din butik följer bestämmelserna i lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter. En tobaksfri nikotinprodukt är en produkt utan tobak som innehåller nikotin för konsumtion. För att säkerställa att bestämmelserna kommer att följas ska du dokumentera kontrollen av verksamheten i ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Det är näringsidkaren, det vill säga du som äger verksamheten, som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram. Programmet bör bland annat beskriva hur personalen ska få information om lagens bestämmelser och vilka rutiner som ska följas när det gäller att sälja tobaksfria nikotinprodukter. Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen när det blir tillsyn. Om du inte följer lagens bestämmelser kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det gäller också om du inte har ett egenkontrollprogram.

Försäljningsstället

Namn på försäljningsstället	Gatuadress	
Postnummer, postort	E-post	
Kontaktperson	Telefon	Antal anställda

Ägare

Firmanamn (HB, AB, enskild firma etc)	Organisationsnummer/personnummer
---------------------------------------	----------------------------------

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

RUTINER VID FÖRSÄLJNING AV TOBAKSFRIA NIKOTINPRODUKTER

ÅLDERSKONTROLL enligt 19–21 §§ LTNP

Tobaksfria nikotinprodukter får endast säljas, eller på annat sätt, lämnas ut till en person som fyllt 18 år. Den som säljer tobaksfria nikotinprodukter ska säkerställa att mottagaren uppnått föreskriven ålder. Ålderskravet gäller all typ av försäljning, även om sådan sker via automat, distansförsäljning eller i en fysisk butik.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 år frågar vi efter legitimation.

Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.

En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.

Vi rekommenderar att personalen begär legitimation av alla kunder som ser ut att vara under ____ år.

Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år nekar vi köp.

Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.

Om kunden är påstridig tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.

Annan rutin

Tobaksfria nikotinprodukter får inte säljas till någon som man misstänker kommer att lämna över tobaken till annan som inte får köpa tobak själv. Vilka rutiner har ni i butiken för att förhindra "langning" av tobaksfria nikotinprodukter?

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

SKYLTVNING AV ÅLDERSGRÄNS enligt 19 § LTNP

På försäljningsstället ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut tobaksfria nikotinprodukter. Så här gör vi för att se till att en tydlig och klart synbar skylt med information om 18-års gräns alltid finns på försäljningsstället:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker i en webbutik?

Vi säljer inte tobaksfria nikotinprodukter i webbutik

Vid köp från vår webbutik kontrolleras åldern via bankkort eller liknande.

Annat

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I sådana fall, vilken?

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa legitimation?

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

Vid anställning av ny personal

Personalmöten Intern utbildning (ange vilken utbildning)

Extern utbildning (ange vilken utbildning)

Informations- och utbildningsmaterial

Annat:

Hur ofta informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och om övriga bestämmelser vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

Vid anställning av ny personal

Minst en gång per år

Vi använder en tabell för att notera tidpunkten för information och utbildning till personalen
(se bilaga 2)

Annat:

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

INFORMATION OM KONTROLLKÖP enligt 37–38 §§ LTNP

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testar om det går att handla tobaksfria nikotinprodukter utan att visa legitimation. Syftet är att förbättra rutinerna för ålderskontroll.

MARKNADSFÖRING AV TOBAKSFRIA NIKOTINPRODUKTER enligt 9–13 §§ LTNP

Vid marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter ska du som näringsidkare vara måttfull. Reklam eller andra marknadsföringsåtgärder får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av tobaksfria nikotinprodukter. Marknadsföringen får heller inte särskilt rikta sig till eller skildra barn eller ungdomar som inte fyllt 25 år. Beskriv hur du följer reglerna om marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter:

För mer vägledning om vilken marknadsföring som är tillåten eller inte, se Konsumentverkets hemsida: www.konsumentverket.se

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

OM BRISTER UPPSTÅR I FÖRSÄLJNINGEN enligt 28–31 §§ LTNP

Du ska ha kontroll över din försäljning och även se till att din personal följer bestämmelserna. Det är viktigt att du åtgärdar brister som kan uppstå. Om bestämmelserna i lagen inte följs kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det är ett stöd för dig att dokumentera vilka åtgärder du gjort, om en brist uppstår. Då blir det också lättare för dig att följa upp om bristen har rättats till.

Vilka åtgärder tas om det uppstår brister, så som att bestämmelser i lagen eller egenkontrollprogrammet inte följs?

Personalen får en genomgång av försäljningsbestämmelserna.
Vi tar kontakt med kommunen för att få informationsmaterial.
Erfaren personal får särskilt ansvar för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter
Försäljning av tobaksfria nikotinprodukter begränsas till vissa tider på dygnet.
Annan åtgärd:

HÄLSOVARNING OCH INNEHÅLLSDEKLARATION enligt 7–8 §§ LTNP

[Observera att kravet på att tobaksfria nikotinprodukter ska ha hälsovarning och innehållsdeklaration inte börjar gälla förrän den 1 januari 2023. Tobaksfria nikotinprodukter som har tillverkats eller övergått till fri omsättning före den 1 januari 2023 och som inte uppfyller produktkravet får säljas fram till den 1 juli 2023]

Förpackningar till tobaksfria nikotinprodukter ska ha en text som upplyser om nikotinets skadliga verkningar (en hälsovarning) samt en innehållsdeklaration. Du som bedriver detaljhandel har, tillsammans med importör och tillverkare, ett ansvar för att de tobaksfria nikotinprodukter som säljs i din butik eller på din webbplats uppfyller märkningskraven. Hur märkningen ska se ut kommer förklaras mer när förordning och föreskrifter från Folkhälsomyndigheten tagits fram.

Vilka rutiner har ni för att kontrollera att förpackningarna till tobaksfria nikotinprodukter uppfyller märkningskraven?

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

ANMÄLAN AV TOBAKSFRIA NIKOTINPRODUKTER TILL FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN enligt 5 § LTNP

[Observera att kravet på produktanmälan till Folkhälsomyndigheten inte börjar gälla förrän den 1 januari 2024. Tobaksfria nikotinprodukter som har tillverkats eller övergått till fri omsättning före den 1 januari 2024 och som inte uppfyller produktkravet får säljas fram till den 1 juli 2024]

Innan tobaksfria nikotinprodukter säljs till konsumenter i Sverige, måste de vara anmälda till Folkhälsomyndigheten. Det är tillverkaren och importören som ska se till att produkterna anmäls till Folkhälsomyndigheten senast sex månader innan produkten släpps ut på marknaden, men det är du som näringsidkare som ska se till att butiken inte säljer några tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter som inte är anmälda.

I rutan ska ni fylla i vad ni gör för att säkerställa att era tobaksfria nikotinprodukter är anmälda till Folkhälsomyndigheten:

RAPPORTERINGSSKYLDIGHET enligt 14 § LTNP

[Observera att kravet på rapporteringsskyldighet till Folkhälsomyndigheten inte börjar gälla förrän den 1 januari 2024.]

Tillverkare och importörer av tobaksfria nikotinprodukter ska varje år till Folkhälsomyndigheten lämna in

1. fullständiga uppgifter om försäljningsvolym, och
2. uppgifter om preferenserna hos olika konsumentgrupper, inbegripet barn eller ungdomar som inte fyllt 25 år. Du som näringsidkare får inte tillhandahålla tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter på om produkterna inte rapporterats i enlighet med lag, förordning och föreskrifter.

I rutan ska ni fylla i hur ni säkerställer att de tobaksfria nikotinprodukter ni säljer i butiken är inrapporterade av importör eller tillverkare innan de säljs till konsumenter:

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

Hantering av lämnade uppgifter

Hantering av lämnade uppgifter Vi kommer att behandla dina uppgifter i enlighet med Dataskyddsförordningen (GDPR). Registrering av uppgifter kommer att ske vid socialförvaltningen. Ni kan läsa mer på www.helsingborg.se/personuppgifter

Underskrift

Ort och datum

Underskrift (behörig firmatecknare)

Namnförtydligande

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

Tillämpliga bestämmelser

Lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

Uttryck i lagen

3 § I denna lag avses med 1. tobaksfri nikotinprodukt: en produkt utan tobak som innehåller nikotin för konsumtion, 2. detaljhandel: försäljning till konsumenter, 3. försäljningsställe: ett fysiskt försäljningsställe eller en webbplats för detaljhandel, 4. fysiskt försäljningsställe: en viss lokal eller ett annat avgränsat utrymme för detaljhandel.

Produktanmälan

5 § Tillverkare och importörer ska till Folkhälsomyndigheten anmäla alla tobaksfria nikotinprodukter som de avser att tillhandahålla konsumenter på marknaden. En ny anmälan ska lämnas in för varje väsentlig ändring av produkten. Anmälan ska lämnas in senast sex månader innan produkten är avsedd att tillhandahållas konsumenter på marknaden. Anmälan ska även göras när produkten återkallas från marknaden av tillverkaren och importören. Tobaksfria nikotinprodukter får inte tillhandahållas konsumenter på marknaden om en sådan anmälan inte har gjorts. Detsamma gäller om anmälan inte uppfyller de föreskrifter om produktanmälan som har meddelats med stöd av 48 § 1.

Produktkrav

6 § Tillverkare och importörer av tobaksfria nikotinprodukter ansvarar för att produkterna uppfyller de krav som följer av föreskrifter om innehåll och utformning som har meddelats med stöd av 48 § 2. Tobaksfria nikotinprodukter som inte uppfyller kraven får inte tillhandahållas konsumenter på marknaden.

Märkning

7 §

Förpackningar till tobaksfria nikotinprodukter ska förses med en innehållsdeklaration och en text som upplyser om nikotinets skadeverkningar (hälsovarning). Tillverkare och importörer av tobaksfria nikotinprodukter ansvarar för att förpackningarna uppfyller kraven i första stycket. Om förpackningarna inte uppfyller kraven, får produkten inte tillhandahållas konsumenter på marknaden. Detsamma gäller om innehållsdeklarationen eller hälsovarningen inte uppfyller de föreskrifter om innehåll och utformning som har meddelats med stöd av 48 § 3 och 4.

8 §

Märkningen på tobaksfria nikotinprodukter eller på sådana produkters förpackningar får inte 1. antyda att en viss tobaksfri nikotinprodukt är mindre skadlig än andra sådana produkter, eller 2. likna ett livsmedel eller en kosmetisk produkt

Marknadsföring

9 § Vid marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter ska särskild måttfullhet iakttas. Reklam eller andra marknadsföringsåtgärder får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av tobaksfria nikotinprodukter. Hänvisning till produktens smak får endast göras om det är motiverat av konsumentens behov av produktinformation. Marknadsföringen får inte riktas särskilt till eller skildra barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år.

10 § En hälsovarning ska på ett tydligt sätt återges vid marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter genom [...]

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

[...] kommersiella annonser i 1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,

2. andra tryckta skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig, eller 3. informationssamhällets tjänster. Om det finns flera hälsovarningar, ska minst en av dem återges. Vid upprepad annonsering ska de olika hälsovarningarna användas omväxlande och om möjligt i lika stor omfattning. Första stycket 2 gäller inte marknadsföring inne på fysiska försäljningsställen

11 § Det är förbjudet att marknadsföra tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter genom kommersiell reklam i tv-sändningar, beställ-tv eller ljudradiosändningar. En leverantör av en videodelningsplattform får inte tillhandahålla sådan reklam som avses i första stycket före, under eller efter användargenererade videor eller tv-program på plattformen.

12 § Tillverkare, partihandlare och importörer får inte sponsra evenemang eller verksamheter dit allmänheten har tillträde om sponsringen främjar tobaksfria nikotinprodukter. Bestämmelser om förbud mot sponsring i tv, radio och på videodelningsplattformar och produktplacering i tv och på videodelningsplattformar finns i radio och tv-lagen (2010:696).

13 § En marknadsföringsåtgärd som strider mot någon av 8–11 §§ och 12 § första stycket ska, vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486), anses vara otillbörlig mot konsumenter. En marknadsföringsåtgärd som strider mot 11 § kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen.

Rapporteringskyldighet

14 § Tillverkare och importörer av tobaksfria nikotinprodukter ska varje år till Folkhälsomyndigheten lämna in 1. fullständiga uppgifter om försäljningsvolymerna, och 2. uppgifter om preferenserna hos olika konsumentgrupper, inbegripet barn eller ungdomar som inte fyllt 25 år. Tobaksfria nikotinprodukter får inte tillhandahållas konsumenter på marknaden om den rapporteringskyldighet som följer av första stycket eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 48 § 5 inte har uppfyllts.

Anmälan om försäljning

17 § En näringsidkare får inte bedriva detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter utan att först ha anmält försäljningen. Anmälan av en näringsidkare som har säte eller fast driftställe för näringsverksamhet i Sverige ska göras till den kommun där det fysiska försäljningsstället är beläget. Om ett fysiskt försäljningsställe saknas, ska anmälan göras till den kommun där företaget har sitt säte eller, om företaget saknar säte inom landet, till den kommun där företaget har ett fast driftställe. Saknar näringsidkaren säte eller fast driftställe för näringsverksamhet i Sverige ska anmälan göras till Folkhälsomyndigheten.

Egenkontroll

18 § Den som bedriver detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter ska utöva egenkontroll över försäljningen och hanteringen i övrigt av tobaksfria nikotinprodukter och se till att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram. Till anmälan om försäljning enligt 17 § ska egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för kommunens och Folkhälsomyndighetens tillsyn bifogas. Ändrade uppgifter ska utan dröjsmål anmälas till kommunen respektive Folkhälsomyndigheten.

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

Alderskrav

19 § Tobaksfria nikotinprodukter får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut en sådan produkt ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått nämnda ålder. Om det finns särskild anledning att anta att produkten är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år, får den inte lämnas ut. På försäljningsställen ska det finnas ett tydligt och klart synbart meddelande med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut tobaksfria nikotinprodukter till den som inte har fyllt 18 år.

20 § Tobaksfria nikotinprodukter som säljs till konsumenter ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, distansförsäljning eller på liknande sätt.

21 § Tobaksfria nikotinprodukter får föras in i landet endast av den som har fyllt 18 år.

Sanktioner

28 § En tillsynsmyndighet som anges i 24–26 §§ får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag och anslutande föreskrifter ska följas.

29 § Vid allvarliga eller upprepade överträdelser av denna lag får kommunen förbjuda den som bedriver detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter att fortsätta försäljningen eller, om förbud får anses vara en alltför ingripande åtgärd, meddela varning. Kommunens beslut gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet. Ett förbud får meddelas för en tid av högst sex månader.

30 § Om Folkhälsomyndigheten konstaterar eller har rimliga skäl att anta att en typ av eller specifika tobaksfria nikotinprodukter kan utgöra en allvarlig risk för människors hälsa, trots att produkten uppfyller kraven i denna lag, får myndigheten förbjuda att produkterna tillhandahålls konsumenter på marknaden. Om sådana produkter har tillhandahållits konsumenter på marknaden, får Folkhälsomyndigheten förelägga tillverkaren, importören eller distributören av produkterna att dra tillbaka eller återkalla dessa.

31 § Beslut enligt 28 och 30 §§ får förenas med vite. Vitet får inte omvandlas till fängelse.

Kontrollköp

37 § En kommun får genomföra kontrollköp i syfte att ge underlag för en dialog mellan kommunen och den som lämnar ut tobaksfria nikotinprodukter om skyldigheten att förvissa sig om att mottagaren har fyllt 18 år.

Vid ett sådant köp får kommunen endast anlita en person som har fyllt 18 år. Ett kontrollköp får genomföras utan att näringsidkaren underrättas i förväg om kontrollköpet.

Kommunen ska snarast efter ett genomfört kontrollköp underrätta näringsidkaren om kontrollköpet.

38 § Vad som framkommit genom kontrollköp får inte utgöra grund för kommunen att meddela föreläggande, förbud eller varning enligt 28 och

Avgifter, 40 §

En kommun får ta ut avgifter för sin tillsyn av den som bedriver anmälningspliktig försäljning enligt 17 §.

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter (LTNP)

18 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

Straffbestämmelser och förverkande

43 § Den som uppsåtligen i strid med 7 § tredje stycket tillhandahåller konsumenter tobaksfria nikotinprodukter som inte uppfyller kraven på innehållsdeklaration eller hälsovarning, ska dömas för olovlig hantering av tobaksfria nikotinprodukter till böter eller fängelse i högst sex månader. Om gärningen är ringa, ska den inte medföra ansvar.

44 § Den som uppsåtligen säljer tobaksfria nikotinprodukter i strid med ett förbud som har meddelats med stöd av 29 §, ska dömas för olovlig försäljning av tobaksfria nikotinprodukter till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om gärningen är ringa, ska den inte medföra ansvar.

45 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bedriver detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter i strid med 17 § eller säljer eller lämnar ut tobaksfria nikotinprodukter i strid med 19 § första eller andra stycket, ska dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om gärningen är ringa, ska den inte medföra ansvar.

46 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för den eller de gärningar som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

47 § Tobaksfria nikotinprodukter som varit föremål för brott enligt denna lag eller deras värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.